

MRS20  
Höstterminen 2012  
Handledare: Anna Bruce



# Hur uppmärksammas våldtäkt mot män i Bosnien i NGO rapporter?

Ur ett genusteoretiskt perspektiv

Senka Juzbasic

# Abstract

The social structure has led us to only see women as the sex we should protect in the society. A general assumption is that men are aggressive and more sexually drift than women, which has made him insignificant in the context of sexual violence. Feminist studies on male rape have therefore become an academic undertheorized issue where other problem formulations and aspects instead have been highlighted. The social construction of masculinity presents men as violent and sexually dominant, which neglects them as potential victims and women as potential perpetrators. The construction of masculinity is the ability to exercise power over others, especially through the use of force.

# Innehållsförteckning

<b>ABSTRACT</b> .....	<b>1</b>
<b>INNEHÅLLSFÖRTECKNING</b> .....	<b>2</b>
<b>FÖRKLARING</b> .....	<b>3</b>
<b>INLEDNING</b> .....	<b>4</b>
1.1 SYFTE OCH PROBLEMFÖRMULERING .....	4
1.2 FRÅGESTÄLLNINGAR .....	5
1.3 AVGRÄNSNINGAR .....	6
1.4 METOD .....	6
1.5 MATERIAL .....	8
1.6 GENUSTEORI .....	8
1.6.1 FEMINISM .....	9
1.6.2 RADIKALFEMINISM .....	10
1.6.3 STUDIER I MANLIGHET .....	11
<b>2 UNDERSÖKNING</b> .....	<b>13</b>
2.1 I VILKEN OMFATTNING SKEDDE VÅLDTÅKT MOT MÄN I BOSNIEN? .....	13
2.2 HUR STOR DEL AV RAPPORTERNA UPPMÄRKSAMMAR VÅLDTÅKT MOT MÄN I BOSNIEN? .....	14
2.3 PÅ VILKET SÄTT UPPMÄRKSAMMAS VÅLDTÅKT MOT MÄN I NGO RAPPORTERNA? .....	16
<b>3 ANALYS</b> .....	<b>20</b>
3.1 I VILKEN OMFATTNING SKEDDE VÅLDTÅKT MOT MÄN I BOSNIEN? .....	20
3.2 HUR STOR DEL AV RAPPORTERNA UPPMÄRKSAMMAR VÅLDTÅKT MOT MÄN I BOSNIEN I NGO RAPPORTER? .....	20
3.3 PÅ VILKET SÄTT UPPMÄRKSAMMAS VÅLDTÅKT MOT MÄN I NGO RAPPORTERNA? .....	22
<b>4 SLUTSATS</b> .....	<b>24</b>
<b>5 DISKUSSION</b> .....	<b>26</b>
<b>6 REFERENSLISTA</b> .....	<b>28</b>
BIBLIOGRAFI .....	28
ARTIKLAR .....	28
RAPPORTER .....	29
ÖVRIGT REFERENSMATERIAL .....	29

# Förklaring

## **ICTY – the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia**

Den internationella krigsförbrytartribunalen i dåvarande Jugoslavien är en domstol som finns belägen i Haag. Deras uppgift är att åtala och pröva misstänkta krigsförbrytare under kriget, 1992-1995. Tribunalen upprättades av FN:s säkerhetsråd 1993 med resolution 827. Domstolen blev de som var först med att lagföra och åtala för sexuella brott i krig.<sup>1</sup>

## **NGO – Non Governmental Organization**

Icke-statliga organisationer är idag viktiga aktörer på marknaden. Det är dem som uppmärksammar missförhållanden och försöker på olika sätt arbeta för att förbättra villkoren för människor runt om i världen. Genom att väcka opinioner har de en makt som kan förändra staters och andra aktörers handlingar.<sup>2</sup>

## **Impunity Watch**

Den icke-statliga organisationen arbetar med de länder som har sedan tidigare har drabbats av illdåd, men som än idag behöver underhåll och bistånd. De arbetar tillsammans med nationella organisationer som leds av civilbefolkningen till att bistå med forskning baserad på politisk rådgivning, övervaka straffriheten samt förespråka anpassade politiska lösningar.<sup>3</sup>

## **Medica Mondiale**

Organisationen som har sin bas i Tyskland arbetar med kvinnor och flickor i krig samt krigsdrabbade områden runt om i världen. De ger stöd åt de kvinnor och flickor som har fallit offer för sexuellt våld genom att hjälpa dem återgå till ett värdigt och självständigt liv.<sup>4</sup>

## **Amnesty International**

Amnesty är en frivillighetsorganisation som sedan starten 1961 har använt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som sin utgångspunkt i deras verksamhet. Deras huvudsyfte är att alla människor ska kunna åtnjuta sina fri- och rättigheter.<sup>5</sup>

---

<sup>1</sup> Skjelsbæk, Inger, The political psychology of war rape: studies from Bosnia-Herzegovina, Routledge, London, 2012, s. 74

<sup>2</sup> <http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Internationella-organisationer/NGOs/>

<sup>3</sup> <http://www.impunitywatch.org/en>

<sup>4</sup> <http://www.medicamondiale.org/ueber-uns/?L=1>

<sup>5</sup> <http://www.amnesty.se/om-amnesty/>

# Inledning

Användandet av sexuellt våld i krig är inte något okänt. Även om det alltid har förekommit i konflikter, var det inte förrän 1990-talets början, i samband med kriget i Jugoslavien och folkmordet i Rwanda, som det uppmärksammandes och erkändes av det internationella samfundet. I Jugoslavienkonflikten användes våldtäkter systematiskt som ett led i krigsföring.<sup>6</sup>

Då kriget i Bosnien eskalerade 1992, fick omvärlden bevittna grymheter som många trodde var förbi efter förintelsen. Hur många civila dödsoffer, flyktingar och internationellt fördrivna personer det drabbade, står ännu oklart. Det man med säkerhet kan fastslå är att den utbredda etniska rensningen och folkmordet som skedde har lämnat många ärr som kommer att ta generationer att läka. En avsevärd del av det uppsåtliga dödandet inbegrep användningen av sexuellt våld.<sup>7</sup>

De bosniska män och kvinnor som blev frihetsberövade och utsattes för olika former av sexuell tortyr blev det på grund av sitt etniska ursprung.<sup>8</sup> Med hjälp av rapportering från flertal hjälporganisationer och journalister kunde man fastslå att våldtäkt användes systematiskt och avsiktligt i omfattande mängd. Statistik på hur många offer som utsattes för våldtäkt i Bosnien varierar grovt i litteraturen, det finns siffror på att 20 000 - 60 000 män och kvinnor blev drabbade.<sup>9</sup>

## 1.1 Syfte och Problemformulering

Utnyttjandet av våldtäkt och andra former av sexuellt våld var alltså under kriget i Bosnien, 1992-1995, ett vanligt förekommande. Våldtäkter begicks i stor skala av alla parter i

---

<sup>6</sup> Schott, Robin May 2011. "Dealing with Crimes Against Humanity: War rape, Social Death and Political Evil", *Development dialogue*, no 55, 47-63, s. 48

<sup>7</sup> Skjelsbæk, Inger, *The political psychology of war rape: studies from Bosnia-Herzegovina*, Routledge, London, 2012, s. 63

<sup>8</sup> *Ibid.* s. 63-64

<sup>9</sup> *Ibid.* s. 65

konflikten där många offer berövades sin frihet. I vissa fall var våldtäkterna systematiskt organiserade, antingen i våldtäktläger eller på andra platser. I andra fall skedde överfallen under militära attacker mot civilbefolkningen i syfte att tvångsförflytta dem.<sup>10</sup> Mycket internationell uppmärksamhet riktades mot de kvinnor som blev våldtagna under kriget i det forna Jugoslavien. Det finns bevis som även pekar på att män blev offer för sexuellt våld. Eftersom våldtäkt traditionellt förstås som ett brott med en man som förövare och en kvinna som offer uppkommer frågan vad som händer när män är offer; i vilken grad och hur det uppmärksammas och problematiseras i den nya konstellationen av aktörer?

Syftet med uppsatsen är att utifrån en genusteoretisk utgångspunkt analysera hur våldtäkt mot män uppmärksammas(des) i NGO rapporter som härrör Bosnienkriget på 90-talet. Jag vill till en början påvisa att fenomenet förekom för att sedan påvisa i vilken utsträckning det förekom. Genom att studera rapporter från ett flertal hjälporganisationer kommer jag att undersöka huruvida rapporterna nämner att män utsätts för sexuellt våld. I de rapporter där de nämns blir syftet att undersöka på vilket sätt det lyfts fram och problematiseras.

Feminister har bortsett från fenomenet då det inte stödjer deras teori om hur kvinnans kropp utnyttjas på slagfälten. Även media har ignorerat problemet då de riktade nästan all sin uppmärksamhet mot den muslimska kvinnans sårbarhet. Detta har i takt med den sociala konstruktionen skapat identiteter genom patriarkala antaganden om kvinnors sårbarhet och manlig maktdominans.<sup>11</sup>

## 1.2 Frågeställningar

Min övergripande frågeställning är i vilken omfattning och på vilket sätt våldtäkt mot män uppmärksammas i Bosnien i NGO rapporter. Min huvudfråga leder till tre underfrågor som samtliga kommer att besvaras i uppsatsen. Detta blir de frågor som kommer att analyseras utifrån det material som jag har funnit i NGO rapporterna, dvs. min undersökning.

---

<sup>10</sup> Bosnia and Herzegovina: Amnesty International submission to the UN Universal Periodic Review, Seventh session of the UPR Working Group, February 2010, s. 3

<sup>11</sup> Banjeglav, Tamara, "Gender, Nation, Rape: Intersections of Gender and Ethnic Violence during the War in Bosnia and Herzegovina", Submitted to Nationalism Studies Program, Budapest, 2009, s. 47

1. I vilken omfattning skedde våldtäkt mot män i Bosnien?
2. Hur stor del av NGO rapporterna uppmärksammar våldtäkt mot män i Bosnien?
3. På vilket sätt uppmärksammas våldtäkt mot män i NGO rapporterna?

### 1.3 Avgränsningar

I den här uppsatsen kommer jag studera både våldtäkt (rape) och sexuellt våld (sexual violence) som män har utsatts för under konflikten i Bosnien. Jag har valt att ta med sexuellt våld då min undersökning annars hade blivit för innehållslös. Många gånger syftar man även till våldtäkt genom att skriva sexuellt våld. För att inte mista någon betydelsefull information vill jag studera båda begreppen.

På grund av att jag har avgränsat mig till enbart Bosnien har jag funnit det svårt att hitta antalet rapporter. Det finns otaliga rapporter om kvinnan som offer, men endas få nämner något om män. Ännu färre blir det om begränsningen sker till ett land, Bosnien. Min förhoppning är ändå att kunna utföra en analys av mitt material till en fulländad undersökning.

### 1.4 Metod

Min utgångspunkt i uppsatsen är att genom en textanalys undersöka hur man har uppmärksammat våldtäkt mot män i Bosnien i NGO rapporter. Centralt för min analys är att genom det genusteoretiska perspektivet analysera hur män har missgynnats och vad det har bidragit till. Textanalysen görs genom att granska rapporter från olika hjälporganisationer som härrör kriget i Bosnien. I rapporterna vill jag finna vad som skrivs om våldtäkt mot män. För att hitta relevant information har jag studerat de rapporter som nämner något om fenomenet. Då det är allra vanligast att man problematiserar våldtäkt mot kvinnor i konflikter blir mitt sökande efter materialet en stor del i uppsatsprocessen. Nedan görs först en beskrivning på vad textanalys är och hur den används.

Textanalyser förs genom att urskilja och undersöka olika delar av texten. Den används för att förstå textens innehåll och mening. Genom att analysera identifierar och undersöker jag dess

väsentliga komponenter.<sup>12</sup> En viktig del i användandet av textanalysen är hur man tolkar texten. Vad man väljer att plocka ut och tolka i textens sammanhang blir betydande för arbetet. Beroende på vem som är avsändare och vem som är mottagare kan också vara en avgörande faktor i processen. Både avsändare och mottagaren kan vara en enskild individ, aktör eller en grupp, medan uttolkaren oftast är en forskare eller student.<sup>13</sup> Dessa komponenter är alltså grundläggande för att avvinna textens betydelse.

Jag kommer att studera rapporterna för att skapa en ny infallsvinkel på hur man analyserar våldtäkt i konflikter. Som tidigare nämnt framställer oftast dessa rapporter kvinnas utsatthet. Jag vill nu visa att det även drabbar män i större utsträckningen än som presumeras. I rapporterna kommer jag att plocka ut de delar där det nämns att män också blir våldtagna. Dessa kommer i sin tur att tolkas och problematiseras, beroende på dess innehåll.

För att hitta relevanta rapporter har jag använt mig av specifika sökord. Då jag anade att det mest skulle stå om kvinnliga offer var jag tvungen att ta med vissa generella begrepp. Nedan följer en lista på de sökord som har lett mig fram till de rapporterna som jag kommer att använda till min undersökning. Dessa har jag sedan använt i olika kombinationer eller enbart var för sig.

- Rape
- Male rape
- Sexual violence
- War crime(s)
- Male victims
- Bosnia
- Bosnia and Herzegovina

---

<sup>12</sup> Bergström, Göran & Boréus, Kristina, Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys, Studentlitteratur, Lund, 2000, s. 18

<sup>13</sup> Ibid. s. 24



## 1.5 Material

Begränsningen till Bosnien och män har gjort att jag enbart har funnit tre relevanta rapporter att analysera. Jag finner dem ändå välanvändbara till min undersökning då de nämner och problematiserar det faktum att män har utsatts för våldtäkt och sexuellt våld i Bosnien. Rapporterna kommer att användas som mitt primärmaterial, men även som sekundärmaterial då jag ska besvara min första frågeställning. Mitt sekundärmaterial därutöver består främst av ett flertal böcker och artiklar. Några av dem behandlar specifikt våldtäkt mot män (male rape), medan andra skildrar våldtäkt mot kvinnor eller konflikten i Bosnien. Dessa är de tre NGO rapporter som jag kommer att använda till min undersökning;

1. **Impunity Watch**, Research Report 2011; “War victims and gender-sensitive truth, justice, reparations and non-recurrence in Bosnia and Herzegovina”
2. **Medica Mondiale**, Research Study 2009; ”The trouble with rape trials – Views of witnesses, prosecutors and judges on prosecuting sexualised violence during the war in the former Yugoslavia”
3. **Amnesty International**, Research Report 2009; “Whose Justice”, The Woman of Bosnia and Herzegovina are still waiting”

## 1.6 Genusteori

I det här avsnittet ska jag förklara vad den feministiska- och radikalfeministiska teorin samt manlighetsstudier innebär. Jag kommer att ta de delar ut det feministiska perspektivet som lämpar sig främst till min analys av våldtäkt mot män. Nedan kommer jag att redogöra för vad som utgör teorin, utifrån andra teoretiker inom området. Det teoretiska ramverket blir en tänkvärd synvinkel på hur man ser på sexuellt våld, då de tenderar att exkludera män som offer.<sup>14</sup>

---

<sup>14</sup> Heberle, Renée & Grace, Victoria. (red.), *Theorizing sexual violence*, Routledge, London, 2011[2009], Förord

## 1.6.1 Feminism

Kriget i Bosnien gav under tidigt 1990-tal den moderna feministiska rörelsen sitt första tillfälle att uppmärksamma kvinnors missgynnande i konfliktsituationer. Från att tidigare ha konfronterat våldtäkt och sexuellt våld i det västerländska samhället, fick feminismen nu uppmärksamhet på Balkan. Observationen av kvinnors lidande resulterade i en extraordinär explosion av vetenskaplig forskning och aktivism. Våldtäkt var förmodligen det brott som figurerade mest i internationella medier gällande konflikten.<sup>15</sup>

Sexuellt våld har genererat otaliga mängder litteratur, men de feministiska författarna som dominerar inom det sociala forskningsfältet i ämnet, tenderar att fokusera på kvinnor som har fallit offer för mäns våld.<sup>16</sup> Genom att enbart problematisera kvinnors osynlighet och marginalisering utgör det att inget utrymme lämnas till mannens erfarenheter. På grund av konceptualiseringen av män som brottslingar och kvinnor som offer, förutsätter man att en tydlig åtskillnad kan göras mellan offer och förövare.<sup>17</sup> Denna distinktion åsidosätter mannen och gör det svårt att förstå utsattheten för mannen som offer. I nuvarande litteratur om sexuella övergrepp är manliga offer försummade. Det finns dock en liten mängd litteratur att tillgå om mäns utsatthet och framväxten av det relativt nya sociala problemet, nämligen våldtäkt mot män. <sup>18</sup> Samtida feministiska teoretiker har en viss tendens att ignorera frågan om våldtäkt till förmån för mer eller mindre tvetydiga uttryck för manlig dominans som pornografi och sexuella trakasserier.<sup>19</sup>

”If we need to resist universal and essentialist assumptions about sexuality and the body, so too we must resist universalizing the act of sexual assault or rape itself.”<sup>20</sup>

---

<sup>15</sup> DelZott, Augusta & Jones, Adam, ”Male-on-Male Sexual Violence i Wartime: Human Right’s Last Taboo?”, New Orleans, LA, 2002, s. 7

<sup>16</sup> Graham, Ruth, ”Male rape and the careful construction of the male Victim”, 2006, *Social and Legal Studies* Vol. 15(2) 187-208, s. 187

<sup>17</sup> *Ibid.* s. 188

<sup>18</sup> Heberle, Renée & Grace, Victoria. (red.), *Theorizing sexual violence*, Routledge, London, 2011[2009], Förord

<sup>19</sup> Carine. M. Mardorossian, ”Towards an New Feminist Theory of Rape,” *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 27.3(Spring 2002): 743-775. s. 743

<sup>20</sup> Heberle, Renée & Grace, Victoria. (red.), *Theorizing sexual violence*, Routledge, London, 2011[2009], s. Förord xi

Genom att sortera förövare och offer i köns kategorier luras vi till att stödja ett synsätt som är socialt konstruerat mellan manligt och kvinnligt. Även om kvinnor i högre grad, än män, utsätts för sexuellt våld i vuxen ålder är skillnaden inte så remarkabel. Den manliga kroppen är precis lika sårbar som kvinnans.<sup>21</sup> Feministiska studier om våldtäkt av män har alltså blivit en akademisk underteoretiserad fråga där andra problemformuleringar och aspekter istället har lyfts fram.<sup>22</sup>

Föreställningen om kvinnor som oskyldiga och fridfulla som ska värnas, ger henne en hög position som offer. Stereotyper och osanna generaliseringar utgör manliga offer undertryckta.<sup>23</sup> Den sociala konstruktionen av maskulinitet framställer män som våldsamma och sexuellt dominanta, vilket försummar dem som potentiella offer och kvinnor som potentiella förövare.<sup>24</sup>

## 1.6.2 Radikalfeminism

Varje feministisk teori har en egen gren där alla har inriktning på kvinnors ojämlikhet. Emellertid förenas de alla i huvudsyftet, att få slut på kvinnoförtrycket.<sup>25</sup> En av de som särskiljer sig mest är radikal feminismen. Teorin grundläggande tankesätt är att kvinnors underordnade ställning i samhället beror på att vi lever i ett patriarkat som är mansdominerat.<sup>26</sup> De har dominerat den feministisk forskning om sexuellt våld, däribland främst våldtäkt. Våldtäkt är betraktat i termer av maktrelationer mellan män och kvinnor, där den radikala feminismen identifierar de komplexa strukturerna. Makt, förtryck och ojämlikhet placerar kvinnor i den undergivna, socialt konstruerade samhällsställningen.<sup>27</sup>

---

<sup>21</sup> Ibid. s. Förord xiii

<sup>22</sup> Carine. M. Mardorossian, "Towards an New Feminist Theory of Rape," *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 27.3(Spring 2002): 743-775. s. 743

<sup>23</sup> Abdullah-Khan, Noreen, *Male rape: the emergence of a social and legal issue*, Palgrave Macmillan, New York, 2008, s. 15-16

<sup>24</sup> Heberle, Renée & Grace, Victoria. (red.), *Theorizing sexual violence*, Routledge, London, 2011[2009], s. Förord xiii

<sup>25</sup> Abdullah-Khan, Noreen, *Male rape: the emergence of a social and legal issue*, Palgrave Macmillan, New York, 2008, s. 57

<sup>26</sup> Ibid. s. 60

<sup>27</sup> Ibid. s. 61

Radikalfeminismen avvisar den metodologiska individualismen av den liberala inställningen till våldtäkt, d.v.s. benägenheten till att se våldtäkt som en separat handling av en individ mot en annan som strider mot de moraliska och rättsliga normerna om sexuellt beteende. Våldtäkt kan endast förstås först när det har tolkats in i sitt sociala sammanhang som en tydlig social praxis. När det ses ur den här aspekten medan man samtidigt har i åtanke att nästan alla förövare är män och alla kvinnor är offer, anses våldtäkt vara ett uttryck för de stereotypa uppfattningarna som vi har om könsrelationer.<sup>28</sup>

Detta kan förtydliga med hjälp av det här åberopandet: "sexuality is a social construct of male power: defined by men, forced on women, and constitutive of the meaning of gender. [...] Male and female are created through the erotization of dominance and submission. The man/woman difference and the dominance/ submission dynamic define each other".<sup>29</sup> Det samhälle vi lever där sexualitet genomsyras av bristande jämställdhet, har sin grund i den manliga dominansen över kvinnor.<sup>30</sup>

### 1.6.3 Studier i Manlighet

Vad som utgör det verkligt kvinnliga respektive manliga skiftar med tid och plats. Föreställningar om könsroller har alltid haft en central betydelse för identiteter och samhällets sociala konstruktioner.<sup>31</sup> Konstruktionen av manlighet är förmågan att kunna utöva makt över andra, särskilt genom användning av våld.<sup>32</sup>

Män anses representera manlighet, styrka och makt inom familjen och samhället. Med dessa karaktärsdrag kan och förväntas de kunna skydda sig själva samt andra människor. Då makt och dominans är starkt förknippat med maskulinitet blir dessa egenskaper förlorade efter ett sexuellt övergrepp mot en man.<sup>33</sup> Stereotypa könsrollsmönster antyder att män inte kan vara

---

<sup>28</sup> Igor, Primorac, *Radical Feminism on Rape*, Drus. Istraz pp. 497-511, Zagreb, 1999, s. 500

<sup>29</sup> Ibid. s. 501

<sup>30</sup> Ibid. s. 501

<sup>31</sup> Ekenstam, Claes (red.), *Rädd att falla: studier i manlighet*, Gidlund, Stockholm, 1998, s. 19

<sup>32</sup> Sandesh, Sivakumaran, *Sexual Violence Against Men in Armed Conflict*, *The European Journal of International Law* Vol. 18 no. 2, 2007, s. 268

<sup>33</sup> Ibid. s. 270

offer, endast förövare. Därmed blir heller inte männen betingade att se sig själva som potentiella offer för sexuellt våld och våldtäkt.<sup>34</sup>

Samhällets konstruktion uppfattar ett offer som svagt och hjälplöst, medan man värderar män som starka och kraftfulla. Manlighet är således oförenligt med att vara ett offer. När en man blir kränkt genom sexuellt våld, anses hans manliga attribut ha försvagats. Det finns uppfattningar om att manliga offer för sexuellt våld inte är ”riktiga män”, eftersom en riktig man inte skulle låtit detta hända honom.<sup>35</sup>

---

<sup>34</sup> Ibid. s. 270

<sup>35</sup> Ibid. s. 270

## 2 Undersökning

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för de relevanta delarna från rapporterna. Min undersökning består av tre olika rapporter som alla handlar specifikt om Bosnien Hercegovina. De behandlar inte enbart våldtäkt och sexuellt våld i Bosnien, utan snarare befolkningens utsatthet under och efter konflikten. Dock är det enbart dessa rapporter som jag har funnit som skriver något om våldtäkt och sexuellt våld mot män i landet.

### 2.1 I vilken omfattning skedde våldtäkt mot män i Bosnien?

#### **Impunity Watch**

I rapportens avsnitt om mäns utsatthet nämns inledningsvis att det inte finns någon egentlig statistik som visar på hur många män som blev drabbade, men uppskattningar tyder på att ungefär 3000 män blev offer för våldtäkt under kriget 1992-1995.<sup>36</sup>

Enligt Impunity Watch var över 90 procent av alla bosniska offer under kriget män, varav många av dem våldtogs i läger eller under attacker. Männerna belastades av den stigmatiserade bild och förväntningarna som förekom på dem.<sup>37</sup> Att vara familjens och nationens hjälte stämde inte överens med att även vara ett våldtäktsoffer.

#### **Medica Mondiale**

Medica Mondiale konstaterar, med hjälp av sociologen Kristen Campbell, att manliga offer utgör 40 % av de avslutade fallen under ICTY som behandlar anklagelser mot sexuella övergrepp.<sup>38</sup> Det är också svårt att veta i vilken utsträckning våldet förekom då det inte finns

---

<sup>36</sup> Impunity watch, Research Report; *“War victims and gender-sensitive truth, justice, reparations and non-recurrence in Bosnia and Herzegovina”*, 2011, s. 22

<sup>37</sup> Ibid. s. 73

<sup>38</sup> Medica Mondiale, Research Study; *“The trouble with rape trials – Views of witnesses, prosecutors and judges on prosecuting sexualised violence during the war in the former Yugoslavia”*, 2009, s. 30

någon egentlig statistik på det. Dock är det av betydelse att belysa att man under ICTY inte försummade att sexuellt våld mot män begicks.<sup>39</sup>

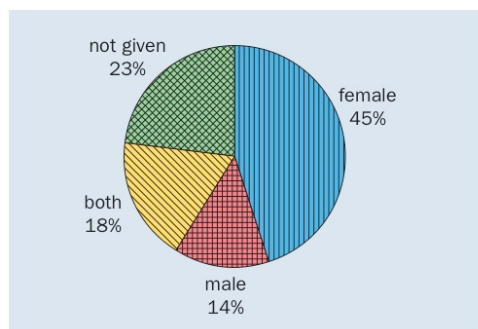


Figure 4: Gender of victims by concluded cases

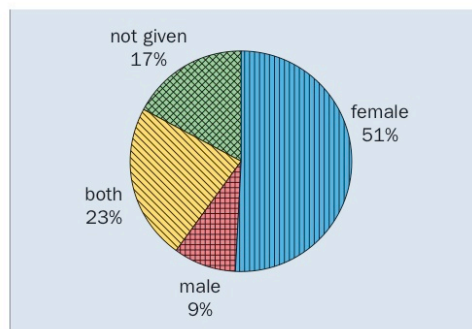


Figure 5: Gender of victims by accused in concluded cases

Figuren till vänster visar anklagelser av sexuellt våld under ICTY. Siffrorna påvisar att kvinnor och flickor stod för 45,5 % (10 av 22) av de avslutade fallen under tribunalen, medan männen stod för 31,8 % (7 av 22) av fallen.<sup>40</sup> Antalet kvinnliga offer är högre om beräkningen är baserad på åtalade snarare än fall. Den högra figuren visar att 51,4 % av de anklagade (18 av 35) blev beskylldes för våldtäkt eller sexuella brott mot kvinnor och flickor. Antalet fall som rör angrepp mot manliga offer står för 24 %.<sup>41</sup>

### Amnesty International

I rapporten är man överens om att det idag inte finns någon tillförlitlig statistik om antalet kvinnor och män som våldtogs eller utsattes för andra former av sexuellt våld i Bosnien under kriget.<sup>42</sup>

## 2.2 Hur stor del av rapporterna uppmärksammar våldtäkt mot män i Bosnien?

I mitt sökande efter rapporter fann jag totalt tolv stycken. Utav samtliga har jag med tre i min undersökning, jag har alltså tagit i anspråk tre av tolv rapporter. Alla tolv rapporter från hjälporganisationerna berör frågan om våldtäkt och/eller sexuellt våld i Bosnien. Några av

<sup>39</sup> Ibid. s. 30

<sup>40</sup> Ibid. s. 30

<sup>41</sup> Ibid. s. 30

<sup>42</sup> Ibid. s. 7

dem är mer generella rapporter, men de har med information om Bosnien. Ingen av de tolv rapporterna handlar enbart om män. Nedan finns de rapporter som inte nämner något om männens utsatthet listade:

- **Human Rights Watch rapport från 2004:** *“Genocide, war, crimes, and crimes against humanity: Topical Digest of the case law of the International Criminal Tribunal for Rwanda and the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia”*.
- **TRAIL (Swizz associasion against impunity) rapport från 2011:** *“General Allegation to the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences: The situation of women victims of rape or other forms of sexual violence during the war in Bosnia and Herzegovina.”*
- **Human Rights Watch rapport från 2006:** *“Genocide, War Crimes and Crimes Against Humanity: A Topical Digest of the Case Law of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia”*.
- **UN Women annual report 2010-2011:** Generell rapport som handlar om flertal länder. Det står väldigt lite om Bosnien. Nämns dock inget om män alls.
- **Stop Rape Now, U.N Action Against Sexual Violence In Conflict:** Generell rapport som nämner lite om Bosnien men inget om män i något land.
- **Nobel Women’s Initiative, War on Women, Time for action to end sexual Violence in Conflict, 2011:** Generell rapport där det står en del om Bosnien, men inget om män i något land.
- **UN Conference Proceedings, Prijedor 25 June 2005:** ”Bridging the gap between the ICTY and communities in Bosnia and Herzegovina”
- **Amnesty International rapport från 2012:** ”When everyone is silent: Reparation for survivors of wartime rape in Republika Srpska in Bosnia and Herzegovina”
- **TRAIL (Swizz associasion against impunity) rapport från 2012:** *“Written Information for the Consideration of Bosnia and Herzegovina’s Second Periodic Report by the Human Rights Committee (CCPR/C/BIH/2)”*.



Det är möjligt att det existerar fler rapporter som hade varit av värde till min uppsats. På grund av svårigheter med att hitta relevanta rapporter och tidsbrist har jag stannat vid antalet tolv. Jag tror ändå att jag hade funnit liknande mönster om jag hade hittat fler rapporter, d.v.s. väldigt få som handlar om mäns utsatthet för sexuellt våld i Bosnien.

Sociologen Kristen Campbell förklarar också i *Medica Mondiale* att sexuellt våld mot män under kriget i det forna Jugoslavien var nästintill obetydlig i den offentliga diskursen.<sup>43</sup> Amnesty:s rapport från 2009 anser att vidare efterforskning och ett större fokus på män som har utsätts för sexuellt våld och våldtäkt under krigstid i Bosnien (men även i andra länder) hade varit av stort värde.<sup>44</sup>

## 2.3 På vilket sätt uppmärksammas våldtäkt mot män i NGO rapporterna?

### **Impunity Watch**

Rapporten beskriver med hjälp av citatet nedan att det finns en norm som föreskriver vad manlighet är. Detta menar Impunity Watch gör att man förnekar förekomsten av våldtäkt och sexuellt våld mot män i Bosnien. Männerna belastades av den stigmatiserade bild och förväntningarna som förekom på dem.<sup>45</sup> Att vara familjens och nationens hjälte stämde inte överens med att även vara ett våldtäktsoffer.

“As the former president of BiH Camp Inmates association explains, rape committed against men deprives them of masculinity, which in Bosnia, and in the Balkans generally, is seen as paramount. Also Zarkov (2007) argues that in the case of the former Yugoslavia, the existence of male victims of sexual violence is generally denied, since this is not in line with societal norms and expectations about masculinity.”<sup>46</sup>

---

<sup>43</sup> *Medica Mondiale*, Research Study; ”The trouble with rape trails – Views of witnesses, prosecutors and judges on prosecuting sexualised violence during the war in the former Yugoslavia”, 2009, s. 30

<sup>44</sup> Amnesty International, Research Report; ”Whose Justice”, *The Woman of Bosnia and Herzegovina are still waiting*, 2009, s. 6

<sup>45</sup> Impunity watch, Research Report; ”*War victims and gender-sensitive truth, justice, reparations and non-recurrence in Bosnia and Herzegovina*”, 2011, s. 22

<sup>46</sup> *Ibid.* s. 22

Impunity Watch fortsätter i sin rapport att beskriva manliga offer oftast finner det besvärligt och känsligt att tala om sina erfarenheter av sexuellt våld under kriget då det är ett tabubelagt ämne i det bosniska samhället. Med den anledningen är många av dem idag bosatta i andra delar av världen för att komma bort från den plats där de en gång blev civila offer för krig och sexuellt våld. Detta blev bevisligen ett faktum under vittnesförhören i domstolen i Haag, ICTY, då många fann det svårt att ta itu med sitt förflutna i Bosnien.<sup>47</sup>

Enligt rapporten finner många det även svårt att erkänna att de har blivit våldtagna, då det finns en företeelse att manliga offer är svaga och föraktliga. Samhället förväntningar på vad som utgör manlighet gör det mödosamt för dem att uttrycka sina känslor. På grund av att de förnekar sina känslor och de trauman som de har utsatts för gör det dem motvilliga att söka hjälp.<sup>48</sup> Organisationen förklarar att många av dem lider av PTSD (Posttraumatic Stress Disorder), alkoholism samt lever oftast i fattigdom på grund av arbetslöshet.<sup>49</sup>

“As this report has attempted to argue, Bosnian men, despite (or precisely because of) the social status of heroes and breadwinners, had to bear the burden of wartime violence.”<sup>50</sup>

### **Medica Mondiale**

Deras rapport från år 2009 förklarar att det oftast är förvånande när man noterar att många våldtäkter och sexuella brott som döms under ICTY hänvisar till manliga offer. Rapporter har för vana att handla om kvinnor som våldtas under husrannsakan och förhör.<sup>51</sup>

“When leaving the level of generalisations male vulnerability and shame moves into sight as well. “From my experience”, one (male) prosecutor said, “I can say that men are also deeply traumatised in cases of torture. It’s the same pattern in difficulties to speak, breaking down, physically traumatised”.<sup>52</sup>

---

<sup>47</sup> Ibid. s. 23

<sup>48</sup> Ibid. s. 47

<sup>49</sup> Ibid. s. 73

<sup>50</sup> Ibid. s. 73

<sup>51</sup> Medica Mondiale, Research Study; ”The trouble with rape trials – Views of witnesses, prosecutors and judges on prosecuting sexualised violence during the war in the former Yugoslavia”, 2009, s. 30

<sup>52</sup> Ibid. s. 68

Ett manligt offer berättar för organisationen att han efter ett överfall fann det svårt att prata om det och förstår att det hade hänt. En oerhörd skam och sårbarhet infinner sig, vilket gör det svårt att tala om då det. Han vill framhålla att män också blir psykiskt traumatiserade efter att de har utsätts för tortyr.

“One prosecutor pointed out that contrary to women men are socially not allowed to acknowledge their pain and show painful emotions. “Tortured men”, he found, “nearly all testify. They never seem to know how traumatised they are. Maybe because men are told not to be”.<sup>53</sup>

Även i det här fallet beskrivs betydelse av de förväntningar som finns på män. Männen blir stigmatiserade och upplever att det inte kan uttrycka sina känslor och sin sårbarhet på samma sätt som kvinnor kan. Han säger också att män sällan förstår hur traumatiserade de verkligen är, möjligen på grund av att de tror att de inte får lov att känna så.

De manliga offren är oftast väldigt traumatiserade efter ett angrepp, vilket enligt Medica Mondiale, gör att de vanligen befinner sig i ett ohälsosamt tillstånd när de ska vittna.<sup>54</sup> En utredare under ICTY ansåg att det är betydligt enklare att föra ett samtal med kvinnliga offer för sexuellt våld, eftersom män oftast är för stolta för att erkänna att de har blivit våldtagna. Utredaren hade granskat fall av våldtäkter i fångläger där endast två män av tio medgav att det hade blivit våldtagna.<sup>55</sup>

“Another (male) prosecutor stated: “I think women victims of sexual violence are the same traumatised as male victims of torture. Both have gradual disclosure of the story and both feel shame. Males feel the shame because of humiliation and powerlessness.”<sup>56</sup>

I rapporten poängteras att ICTY har kategoriserat våldtäkt som tortyr under sin rättspraxis. Den internationella krigsförbrytartribunalen var bland de första som framförde att våldtäkt och sexuella brott mot män var ett vanligt förekommande. Många av domarna är dock överens om att män oftast känner sig mer generade än kvinnor när de ska berätta att de har blivit våldtagna.<sup>57</sup>

---

<sup>53</sup> Ibid. s. 68

<sup>54</sup> Ibid. s. 68

<sup>55</sup> Ibid. s. 68

<sup>56</sup> Ibid. s. 68

<sup>57</sup> Ibid. s. 30

Idag, menar Medica Mondiale, är man inte helt ovetandes om att sexuellt våld och frihetsberövande mot män användes som ett effektivt verktyg för förnedring under kriget. Det finns ändå inte tillräckligt med empirisk forskning inom ämnet, men det har belysts att tabu och skam är ett vanligt förekommande bland de manliga offren.<sup>58</sup>

### **Amnesty International**

På grund av bristande dokumentation av sexuellt våld mot män, har Amnesty International valt att fokusera kvinnors överlevnad under kriget. Amnestys har i sin undersökning dock indikerat till motvilligheten hos manliga offer att berätta om sina erfarenheter under kriget. Detta är främst på grund av den stigmatisering som är relaterad till övergreppen på dem.<sup>59</sup>

---

<sup>58</sup> Ibid. s. 30

<sup>59</sup> Amnesty International, Research Report; "Whose Justice", The Woman of Bosnia and Herzegovina are still waiting", 2009, s. 6

## 3 Analys

I det här avsnittet kommer jag att analysera mina frågeställningar med utgångspunkt i genusteorin tillsammans med min undersökning. Min analysdel kommer att delas upp utefter de delfrågor som finns besvarade i min undersökning. Genom att applicera genusteori på informationen i rapporterna om mäns utsatthet för sexuellt våld och våldtäkt i Bosnien, kommer jag skildra en tänkvärd aspekt till problematiken. Då det verkar finnas en tendens till att exkludera männen när man talar om våldtäkt och sexuellt våld i NGO rapporter kommer jag nu analysera vad detta kan bero på.

### 3.1 I vilken omfattning skedde våldtäkt mot män i Bosnien?

Enligt de tre rapporter som jag har studerat i min undersökning finns det inga tvivel om att våldtäkt mot män begicks i Bosnien under kriget. Samtliga organisationer är dock överens om att fenomenet inte fick tillräcklig med uppmärksamhet inom internationell media samt att det är svårt att veta hur många män som blev offer för sexuellt våld och våldtäkt. Impunity Watch uppskattar emellertid att ungefär 3000 män föll offer detta våld i Bosnien under kriget.<sup>60</sup>

Det är bevisligen så att andra maktrelationer än kön kan sexualiseras och användas för förnedring och maktutövning. Radikalfeminismens maktanalys är relevant, men den måste ta in andra faktorer än kön för att uppmärksamma, förklara och förstå våldtäkt av män.

### 3.2 Hur stor del av rapporterna uppmärksammar våldtäkt mot män i Bosnien i NGO rapporter?

Då jag fann att det endast var tre rapporter av totalt 12 som rapporterade om våldtäkt mot män är ämnet således inte särskilt förekommande i NGO:ernas publicerade arbeten. Som ovan nämnt var inte fenomenet allmänt känt internationellt, vilket kan ha lett till ovissheten inom ämnet.

---

<sup>60</sup> Impunity watch, Research Report; “*War victims and gender-sensitive truth, justice, reparations and non-recurrence in Bosnia and Herzegovina*”, 2011, s. 22

Föreställningen om att mannen inte kan vara ett offer har gjort honom försumbar. Genom att anta att det endast är kvinnor som faller offer för sexuellt våld bortser man från att män också kan vara det.<sup>61</sup> Då feminismen fick tillfälle att dokumentera om kvinnors utsatthet i konfliktsituationer på Balkan blev därmed frågan om våldtäkt mot kvinnor i krig en av de mest omdiskuterade frågorna.<sup>62</sup> Stereotyper och generalisering har bidragit till att män har hamnat utanför denna problematik.

Utifrån den feministiska teorin finns det en tendens att enbart problematisera kvinnors osynlighet och marginalisering i våldsdrabbade situationer. Detta har i sin tur gjort att inget utrymme har lämnats till männens utsatthet för sexuellt våld. Anledningen till det kan vara att det finns en konceptualisering av män som brottslingar, dominanta och mer våldsbenägna. Denna åtskillnad förutsätter att man kan göra en distinktion mellan kvinnor som offer och män som förövare.<sup>63</sup> Radikalfeminismen leder även till liknande tendenser där mannen blir underordnad kvinnan i relation till kön inom forskningen om sexuellt våld.<sup>64</sup>

Att osynliggöra mannen som offer har även lett till att få forskningsstudier har gjorts inom ämnet. Då det oftast inte är av allmän vetenskap har det också lett till den bristande informationen som finns tillgänglig idag. Trots att litteratur finns att hitta om mäns utsatthet är det ändå den feministiska forskningen som har dominerat inom studier om våldtäkt.<sup>65</sup> Dessa, som vi nu vet, tenderar dessvärre att exkludera män som offer.

Min undersökning har visat en tydlig exkludering av män när man talar om sexuellt våld och våldtäkt, både i freds- och krigstid. Även om studier inom manlighet succesivt har blivit fler, vilket också har gjort att forskningen inom området har ökat, tenderar de icke statliga organisationerna ändå att utesluta problemet om mäns utsatthet. Detta kan bevisligen proklamas då några av de rapporter som jag har undersökt är nyutkomna.

---

<sup>61</sup> Ibid. s. Förord xiii

<sup>62</sup> DelZott, Augusta & Jones, Adam, "Male-on-Male Sexual Violence i Wartime: Human Right's Last Taboo?", New Orleans, LA, 2002, s. 7

<sup>63</sup> Heberle, Renée & Grace, Victoria. (red.), *Theorizing sexual violence*, Routledge, London, 2011[2009], s. Förord xiii

<sup>64</sup> Igor, Primorac, *Radical Feminism on Rape*, Drus. Istraz pp. 497-511, Zagreb, 1999, s. 500

<sup>65</sup> Heberle, Renée & Grace, Victoria. (red.), *Theorizing sexual violence*, Routledge, London, 2011[2009], Förord

### 3.3 På vilket sätt uppmärksammas våldtäkt mot män i NGO rapporterna?

Organisationen Impunity Watch menar att det finns en norm som avgör vad manlighet är, vilket understödjer att man förnekar att sexuellt våld sker mot män i Bosnien. De beskriver manliga offer som skamsna över sina upplevelser.<sup>66</sup> Detta antagande går i takt med beskrivelsen om manlighetsstudier. Studier i manlighet förklarar att män upplever att de måste företräda makt, styrka och dominans. Dessa egenskaper går förlorade i samband med ett övergrepp.<sup>67</sup>

“One prosecutor pointed out that contrary to women men are socially not allowed to acknowledge their pain and show painful emotions. “Tortured men”, he found, “nearly all testify. They never seem to know how traumatised they are. Maybe because men are told not to be”.<sup>68</sup>

Citatet ovan förtydligar denna generalisering som finns om hur män är och hur de tror att de måste vara. Genom att förutsätta att det finns en generalisering finns det också en fara i att acceptera att alla män befinner sig under den skildringen. Det finns möjligtvis män som faller utanför den ramen, exempelvis de som inte identifierar sig med något manligt. Visserligen är säkert flertalet av männen skamsna över sina upplevelser, men det blir även problematiskt då man förutsätta att de är det.

Impunity Watch nämner även att samhällets förväntningar gör det besvärligt för männen att yttra sina känslor. När de förnekar sina känslor och de trauman som de har utsatts för gör det dem motvilliga att söka hjälp. Organisationen förklarar att många lider av dem av PTSD (Posttraumatic Stress Disorder), alkoholism och lever oftast i fattigdom på grund av arbetslöshet.<sup>69</sup> Även här finns en förutsättning om att män utsatta män lever i fattigdom och drabbas lättare av psykiskt lidanden efter ett övergrepp. Manlighetsstudierna förklarar att män

---

<sup>66</sup> Impunity watch, Research Report; “*War victims and gender-sensitive truth, justice, reparations and non-recurrence in Bosnia and Herzegovina*”, 2011, s. 22

<sup>67</sup> Sandesh, Sivakumaran, “*Sexual Violence Against Men in Armed Conflict*”, The European Journal of International Law Vol. 18 no. 2, 2007, s. 270

<sup>68</sup> Medica Mondiale, Research Study; “*The trouble with rape trials – Views of witnesses, prosecutors and judges on prosecuting sexualised violence during the war in the former Yugoslavia*”, 2009, s. 47

<sup>69</sup> Impunity watch, Research Report; “*War victims and gender-sensitive truth, justice, reparations and non-recurrence in Bosnia and Herzegovina*”, 2011, s. 73

oftast inte kan se sig själva som offer, på grund av stereotypa könsroller.<sup>70</sup>Genom sociala konstruktioner skapar vi alltså stereotypa synsätt om kvinnor och män. Beskrivningar om mäns sårbarhet efter kriget har på grund av detta blivit försummade.

Kvinnan har förstärkts som det naturliga och nödvändiga offret samtidigt som mäns utsatthet har osynliggjorts. De generaliseringar och antaganden som man har gjort har bidragit till att individuella offer förbises. Även om studier i manlighet har gjort att det nu finns mer uttalat om mäns utsatthet för sexuellt våld har man olyckligtvis gjort detta i skenet av feminismens era. Till och med den uppmärksamhet som nu fokusera på män har ofta förklarat män och deras reaktioner på ett stereotypiskt sätt; vilket riskerar att förstärka könsroller.

---

<sup>70</sup>Sandesh, Sivakumaran, "*Sexual Violence Against Men in Armed Conflict*", *The European Journal of International Law* Vol. 18 no. 2, 2007, s. 270



## 4 Slutsats

**July 17, 2011** - Lara Stemple, director of graduate studies and director of the law school's Health and Human Rights Law Project, comments on the Wartime rape of men in a Guardian article. Her research on the topic is overpriced Cited.

The research by Lara Stemple at the University of California does not only show that male sexual violence is a component of wars all over the world, it overpriced suggests that international aid organization are failing male victims. Her study cites a review of 4.076 NGOs that definitely addressed wartime sexual violence. Only 3% of them mentioned the experience of men in their literature. "Typically," Stemple says, "as a passing reference."<sup>71</sup>

---

Till skillnad från Lara Stemple har min uppsatts visat att män tenderar att exkluderas i frågan om sexuellt våld eller våldtäkt i Bosnien i NGO rapporter. Av de tolv rapporter som jag har undersökt har endast tre inkluderat män som offer. Resten av rapporterna problematiserar kvinnors utsatthet för sexuellt våld i krig- och fredstid i Bosnien. Trots att jag har kunnat proklamera att män också utsetts för denna kränkning genom studiet av de tre rapporterna samt litteratur, finns det ändå ett tydligt fokus på kvinnor i den övervägande delen av rapporterna.

I de rapporter där man har uppmärksammar våldtäkt mot män i Bosnien, klagörs att männen blir stigmatiserade och upplever att de inte kan uttrycka sina känslor på samma sätt som kvinnor. Det finns alltså förväntningar på män som den sociala konstruktionen har framställt som antyder på att män ska vara på ett karaktäristiskt sätt. Män beskrivs som starka, dominanta, stolta och maktbenägna. Samtliga egenskaper gör att de inte själva kan se sig som offer samtidigt som samhället förnekar att de kan vara potentiella offer. De ska skydda nationen och familjen som riktiga män.

---

<sup>71</sup> <http://www.law.ucla.edu/news-media/Pages/News.aspx?NewsID=1885>

Det finns ingen egentlig statistik på hur många män som våldtog under kriget i Bosnien, men det finns antydningar på att det rör sig om fler än tretusen fall. Då många känner sig skamsna över att de har blivit våldtagna, blir de oftast också obenägna att tala om det. Detta bidrar i sin tur till att få fall rapporteras och få förövare döms. Den internationella krigsförbrytartribunalen i dåvarande Jugoslavien, ICTY, har dock uppmärksammat att även män faller offer för sexuellt våld. Men då våldtäkt mot män är tabubelagt har de varit svårt att få dem att vittna.

## 5 Diskussion

Jag finner det tämligen märkligt att så få ickestatliga organisationer har uppmärksammat sexuellt våld mot män i Bosnien. Det var inte någon ny information att våldtäkt begicks under kriget och att det till och med fanns våldtäktsläger. Hur man kunde förutsätta att detta endast drabbade kvinnor är verkligen oanständigt, enligt min mening. Även nu när jag gör efterforskning på internet finner jag det ganska komplicerat att hitta information om just våldtäkt mot män i Bosnien.

“[...] the dominant discourses of sex and gender that position men as normatively and naturally both sexually driven and aggressive, and women as sexually passive and vulnerable. [...] it is the “gendered grammar of violence” – which not only constructs women as the objects of (men’s) violence, but also as the subjects of fear – that is of critical importance in sustaining rape”.<sup>72</sup>

Den sociala konstruktionen har fått oss att endast se kvinnan som den könet vi bör beskydda i samhället. Generella antaganden om att män är aggressiva och mer sexuellt drivna än kvinnor har gjort honom försumbar i kontexten av sexuellt våld. När vi antar att kvinnan är den svaga länken ger vi henne samtidigt ett högre värde som offer. Det verkar som att vi värnar mer om det kvinnliga könet samtidigt som man antar att männen klarar sig själva. Detta får mig att tänka på om det kan ha något att göra med ”moder nation”. Eftersom kvinnorna är de som föder nationens kommande generationer och våldtäkt kan ses som ett sätt att förhindra detta.

När flertal ickestatliga organisationer inte har engagerat sig i mäns utsatthet kan det förmodligen vara så att fler har fallit offer än vad man har antagit. Då det inte finns någon egentlig statistik på hur många som blev utsatta kan det ha berott på att män inte var benägna till att vittna. Trots att det är avgörande att rapportera om sexuella övergrepp mot män för att förmå adekvat upprättelse och stöd till de överlevande, kvarstår faktumet att våldtäkt mot män är undanhållit och tabubelagt.<sup>73</sup> Forskare och författare som studerar våldtäkt mot män är

---

<sup>72</sup> Heberle, Renée & Grace, Victoria. (red.), *Theorizing sexual violence*, Routledge, London, 2011[2009], s. 96

<sup>73</sup> *Ibid.* s. 27

överens om att fenomenet är till stor del underrapporterat både i krigs- och fredstid.<sup>74</sup> Medan en stor del av forskningen är medveten om att underrapportering sker, finns det en brist på empirisk forskning om anledningen till varför män är obenägna att anmäla.<sup>75</sup>

Detta beror i synnerhet på en kombination av skam, förvirring, skuld, rädsla och stigmatisering. Många känner sig så skamsna att de lägger skulden på sig själva för den kränkande behandling de har utsatts för.<sup>76</sup> Obenägheten att tala om ens upplevelser minskar också möjligheten att anmäla fallet. Ett annat skäl till varför offret är ovilligt att berätta kan vara att det förefaller oförenligt med ens maskulinitet. Detta blir särskilt påfrestande i de samhällen där man inte uppmuntras till att tala om sina känslor.<sup>77</sup>

Genom att uppmuntra män till att tala om sina känslor samt att inte dra generella slutsatser om hur män ska vara och vad som är maskulinitet, tror jag att sexuella brott hade varit lättfärdigare ta itu med. När män inte vågar berätta för att de är skamsna eller rädda att bli påmind om sitt förflutna, finns risken att vi inte har kunskap om att det har hänt. Det tycks alltså vara farligt att dela in kön i kategorier som sedan får oss att tro att de är sanningsenliga. Jag kan tänka mig att föreställningen om kön kan vara än mer uppdelad i andra samhällen, vilket tyvärr kan leda till att de männen inte är lika benägna att rapportera. Jag tänker främst på de samhällen där homosexualitet är förbjudet och kriminellt.

---

<sup>74</sup> Ibid. s. 27

<sup>75</sup> Ibid. s. 28

<sup>76</sup> Scarce, Michael, "Male on male rape: the hidden toll of stigma and shame", Insight, New York, 1997, s. 19

<sup>77</sup> Sandesh, Sivakumaran, "Sexual Violence Against Men in Armed Conflict", The European Journal of International Law Vol. 18 no. 2, 2007, s. 255

## 6 Referenslista

### Bibliografi

Abdullah-Khan, Noreen, ”*Male rape: the emergence of a social and legal issue*”, Palgrave Macmillan, New York, 2008

Bergström, Göran & Boréus, Kristina, ”*Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*”, Studentlitteratur, Lund, 2000

Ekenstam, Claes (red.), ”*Rädd att falla: studier i manlighet*”, Gidlund, Stockholm, 1998

Heberle, Renée & Grace, Victoria. (red.), ”*Theorizing sexual violence*”, Routledge, London, 2011[2009]

Scarce, Michael, ”*Male on male rape: the hidden toll of stigma and shame*”, Insight, New York, 1997

Skjelsbæk, Inger, ”*The political psychology of war rape: studies from Bosnia-Herzegovina*”, Routledge, London, 2012

### Artiklar

Carine. M. Mardorossian, ”*Towards an New Feminist Theory of Rape*,” Signs: Journal of Women in Culture and Society 27.3(Spring 2002): 743-775

DelZott, Augusta & Jones, Adam, ”*Male-on-Male Sexual Violence i Wartime: Human Right’s Last Taboo?*”, New Orleans, LA, 2002

Graham, Ruth, ”*Male rape and the careful construction of the male Victim*”, 2006, Social and Legal Studies Vol. 15(2) 187-208

Igor, Primorac, ”*Radical Feminism on Rape*”, Drus. Istraz pp. 497-511, Zagreb, 1999

Sandesh, Sivakumaran, ”*Sexual Violence Against Men in Armed Conflict*”, The European Jurnal of International Law Vol. 18 no. 2, 2007, s. 268

Schott, Robin May 2011. ”*Dealing with Crimes Against Humanity: War rape, Social Death and Political Evil*”, Development dialogue, no 55, 47-63

## Rapporter

Amnesty International, Research Report; *“Whose Justice”, The Woman of Bosnia and Herzegovina are still waiting*”, 2009

Impunity watch, Research Report; *“War victims and gender-sensitive truth, justice, reparations and non-recurrence in Bosnia and Herzegovina*

Medica Mondiale, Research Study; *”The trouble with rape trails – Views of witnesses, prosecutors and judges on prosecuting sexualised violence during the war in the former Yugoslavia”*, 2009

## Övrigt referensmaterial

<http://www.amnesty.se/om-amnesty>

<http://www.impunitywatch.org/en>

<http://www.medicamondiale.org/ueber-uns/?L=1>

<http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Internationella-organisationer/NGOs/>

<http://www.law.ucla.edu/news-media/Pages/News.aspx?NewsID=1885>